

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Det fine lag sne ved årsskiftet skabte megen vinterskønhed i det danske landskab.

G. SALICATH & CO.

TORDENSKJOLDSGADE 25

KØBENHAVN K.

ORDRUP MASKIN-IMPORT

JÆGERSBOG ALLE 19

CHARLOTTENLUND - KØBENHV.

JOHANNES TOFTE

JÆGERSBOG ALLE 23 - CHARL.

DANSK ELEKTRISK KOMPAGNI

EYVIND FINSEN A/S

JAGTVEJ 11 - KØBENHAVN N.

ALGRAFOTO

GRIFFENFELDSGADE 27-KBH. N.

MERWEDE'S MEK.

VÆRKSTEDER EFTF. A/S

VIBEVEJ - KBH. NV.

WORLD TOURIST

BREDGADE 10 - KØBENHAVN K.

K. GYLDENSTEINS EFTF. A/S

BREDGADE 73 - KBHV. K.

DERES TØJEKSPERT

WILLADSEN

HOVEDGADE 46 - LYNGBY

IB RENARD

ATELIER OG FOTOHANDEL

JERNBANEVEJ 10 - LYNGBY

ENGELSK HERRE-MAGASIN

HOVEDGADEN 70

Lyngby - Tlf. 87 21 85

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.

(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.

Næstformand: General Fl. B. Larsen, Kastellet, København Ø.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh. Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Bengtstvej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstoffslunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Distriktslæge Børge Næsted, Scoresbysund, Grønland.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

Nummer 1
Januar 1962
17. årgang

Pigtraad

Redaktion:
Slagelsegade 9²
Telefon Øbro 8537
København Ø.

Danske koncentrationslejrfangers blad

*

Organ for Kammeraternes Hjælpefond

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.
Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

Afleveret til postvæsenet d. 25. jan.
Næste nr. udkommer den 26. febr.

INDHOLD:

	Side
Ved indgangen til det nye år	3
Interview med chefredaktør	
Terkel M. Terkelsen	4
Faklen skal bæres videre	7
Jul - med og uden gåsesteg	9
Bøger	11
Warszawa-besøg i Danmark	13
Fransk orden	15
General for enhedskommandoen	15
Juleaften i Ryvangen og i Ålborg	17
Julefest hos Gestapofangerne ...	19
Warszawa Ghetto	20

Ved indgangen til et nyt år

Når man i årets første måned lader det svundne år passere revy, er der to sager, der især udfylder billedstrimlen.

DEN ENE ER SAGEN med den jugoslaviske frihedskæmper Lazo Vracaric, der blev arresteret af tyske myndigheder, der herved efterkom en nazistisk arrestordre mod jugoslaven. De hævdede nemlig, at han var sigtet for mord på en tysk officer i 1941. Vracaric måtte sidde i tysk fængsel i over en uge — og fra hele verden indløb til Vesttyskland voldssomme protester, som bureaukraterne ikke kunne sidde overhørig, og Hitlers modstander fra det Jugoslavien, som nazismen havde overfaldet og mishandlet, måtte løslades.

Forbundsrepublikken måtte undskylde sig for en fadæse fra politiets og fra juristernes side. Og Bonn erklærede sig desuden parat til at betale „arrest-godtgørelse“ til den hjemvendte Vracaric.

Forsåvidt skulle sagen være ude af verden, men tilbage bliver frygten for at skulle opleve andre ting, der også skulle vise, at vor sydlige nabo har forstået meget lidt af hele udviklingen og lært meget lidt af den.

DEN ANDEN SAG ER Eichmannretssagen, der i enestående grad har været med til at sprede oplysning om en tid og om begivenheder, der alt for hurtigt var ved at gå i glemmebogen. Nogle har advaret mod at rejse sagen, da den ville skabe had til det Tyskland, der jo nu er vor våbenfælle og snart bliver vor handelsfætter.

Men hertil er jo blot at sige, at retten må gå sin gang, og at retfærdighedskravet må følge sine egne veje uden at skele til, hvilke konsekvenser, det vil medføre.

Sagen har også en side, som vist kun få har været opmærksom på, nemlig at skabe en bedre luft mellem de helt unge i Israels kamptropper og de tidligere k-z-fanger fra Israel.

De ganske unge i Israel bebrejder ofte de lidt ældre, at de ikke kæmpede mod Hitlers tyranni, gjorde opstand med våben i hånd, og de henviser til, at hvis man ikke i dag viste kampånd og var redebon til at lade den blive effektiv, var der i dag ikke nogen stat, der hed Israel.

Eichmann-sagen har åbnet mange unges øjne i Israel overfor det forhold, at deres landsmænd ingen mulighed havde for at dæmme op mod Hitlers og Himmlers pogromer.

LADER VI BLIKKET GLIDE til selve Tyskland, hefter man sig ved, at der i 1961 rejstes 754 retssager mod tidligere nazister Tallet gør jo et vældigt indtryk på den dansker, der sidder og spejder efter sunde livstegn hos vor sydlige nabo, men udtalelser fra fangekammerater i Tyskland er gennemgående nedslående, idet man fortæller om direkte vrangvilje fra retsvæsenets side til at trænge til bunds i sagerne.

Naturligvis er det også en fejl, at der er gået så mange år, inden sagerne er rejst. Mange øjenvidner er jo afgået ved døden i de mellemliggende år.

FOR DE DANSKE EX-FANGER gælder det, at man med en vis glæde kan se tilbage på et stiltfærdigt, men godt arbejdsår. Mødevirk-somheden er fortsat i normalt omfang, og når programmerne har været tillokkende og meddelelsesapparatet har klappet, har der været tale om god tilslutning.

FANGETIDSGODTGØRELSENERNE blev vel i næsten alle tilfælde udbetalt i 1960, mens særhjælpen i de fleste tilfælde måtte vente til 1961, og i dag er kun få sager på ventelisten.

Det kan siges, at der er udbredt tilfredshed med, at fordelingen skete fra officiel side og ikke blev ordnet på anden måde, sådan som nogle en overgang var inde på.

DER HAR IKKE VÆRET juridisk mulighed for at rejse sagen mod Buncke, og det piner i dag mange, fordi man finder det uretfærdigt. Man kunne derfor føle trang til at opfordre de tyskere, der lever i Danmark, til at lytte og fornemme sig frem til dansk retfærdighedsfølelse. De burde gøre det — forudsat da, at de er i stand til det, og derefter sige til deres egne landsmænd, at denne sag bør bringes frem til en anstændig løsning. Vor sydlige nabo appellerer af og til til os om at vise tillid, men man glemmer f. eks. i denne sag at skabe forudsætningerne for, at vi kan have kvalificeret tillid.

FOR BOGMARKEDET gælder det, at der er kommet forbavsende mange bøger, der behandler forholdene i Europa i tiden 1933—45. Der er tale dels om mange nye bøger, dels om optryk. Det er opmuntrende, at disse bøger kan sælges i dag, for naturligvis er et forlag en forretning, og at det er rentabelt at udgive disse bøger, fortæller om interesse hos bogkøberne. Vore biblioteksfolk fortæller, at man roligt kan komme med flere endnu, især med bøger, der i tilrettelægning og sprogtone tager hensyn til unge læsere, for de unge er lydhøre, og det er vigtigt, at de orienteres.

VENDER VI BLIKKET ind mod vor egen verden, vil det være tiltalende at lade selvransagelsen have råderum, og gør man det, må vi nok erkende, at 1961 ikke altid gav os held til at gøre det rigtige og at vælge rigtigt i hvert enkelt tilfælde.

Med et svagt håb om, at den gode vilje har været i forgrunden og at det alligevel er den, der tegner billedet på den hjemlige front, bringes de bedste ønsker for 1962.

F—k.

Mange danske journalister var hurtigt med i frihedskampen

Chefredaktør Terkel M. Terkelsen, Berlingske Tidende, fortæller her til „Pigtråd“ om sit arbejde i London i de fem krigsår — og om sit syn på krig eller fred i fremtiden.

Terkel M. Terkelsen.

En række danske journalister udrettede i krigsårene et storslået arbejde i kampen mod tyskerne. Mange af modstandsjournalisterne påbegyndte i virkeligheden arbejdet for Det frie Danmark endnu inden drønen fra de tyske flyvemaskiner var døet hen over København i de tidlige morgentimer den 9. april 1940. Mange af disse journalisters navne er kendt her i „Pigtråd“, lad os blot nævne folk som Ebbe Munck, Børge Outze, Peter de Hemmer Gudme, Sten Gudme, Terkel M. Terkelsen, og endnu flere kunne tages med i denne forbindelse.

Terkel M. Terkelsen — nu højt anset chefredaktør ved Berlingske Tidende — opholdt sig i modsætning til de fleste andre af de her nævnte i England allerede før krigsudbruddet. Han var kommet over som London-korrespondent i 1937 og i bogen „Gå til modstand“, som Schönbergs

forlag netop har udsendt, skriver han et afsnit, han kalder „Churchill, Attlee og Danmark“, og heri fortæller han også om de danske journalisters arbejde i England under besættelsen. Disse journalister følte sig kaldet til først og fremmest at løse tre hovedopgaver:

1. De ville forhindre, at Danmarks gode navn blev indskrevet i den engelske glemmebog,
2. De ville få omverdenen til at forstå, at der fandtes et andet Danmark end det, som måtte afspejle sig i officielle danske udtalelser, og
3. De ønskede at holde det egentlige Danmark underrettet om, hvad der skete i den frie verden, navnlig gennem BBC's danske udsendelser.

Chefredaktør Terkel M. Terkelsen noterer med en vis journalistisk stolthed, at alle danske London-korrespondenter stillede sig til disposition ved løsningen af de mangeartede opgaver, og han nævner herunder Emil Blytgen-Petersen, Sven Ebbesen, Sven Tillge-Rasmussen, Jens Gjelstrup, Robert Jørgensen, Poul Vejbye-Johansen og Paul og Ragna Palmer.

Nu sidder vi i chefredaktørens hyggelige kontor på Berlingske Tidende, hvor han fortæller nærmere om sine personlige oplevelser med journalistens optrænedes akkuratesse for selv den mindste detalje, der kan have historisk betydning.

★ Englænderne vildt forargede.

— Den 9. april 1940 opholdt jeg mig oppe på en flyveplads på den engelske østkyst, iklædt flyvedragt, fordi jeg skulle ud på en rekognosceringsflyvning over Nordsøen, fortæller chefredaktøren. Vi skulle starte ved 9-tiden om morgenen, men flyvningen blev for mit vedkommende af-

lyst, da meddelelsen om den tyske besættelse af Danmark nåede os over BBC. Jeg glemmer naturligvis aldrig den morgenstund, og det var gribende at se de engelske flyveres reaktion over oplysningerne om besættelsen. Englænderne var vildt forargede over overfaldet på Danmark og Norge.

Nu havde det jo naturligvis ingen betydning for mig at tage ud på nogen rekognosceringsflyvning, og jeg valgte hurtigst muligt at tage tilbage til London, fordi jeg følte, at min plads måtte være der. Jeg satte mig straks i forbindelse med Den danske Ambassade og med kollegerne, og vi drøftede, hvordan vi nu skulle forholde os, efter at forbindelsen til vore blade var blevet afskåret. For mit vedkommende forsøgte jeg mig som free lance journalist i Fleet Street, hvor jeg skrev en del om danske, norske og svenske forhold, idet jeg ønskede at informere englænderne bedst mulig om de små skandinaviske lande, og i særdeleshed ville jeg naturligvis gerne skabe good-will for mit eget land. Jeg fik også kontakt med — og senere ansættelse ved — BBC's nyhedstjeneste, og blandt andet forsøgte jeg at forklare englænderne, hvor håbløs Danmarks stilling rent militært havde været på det tidspunkt, tyskerne overfaldt os.

— Tænkte De aldrig på at rejse hjem?

— Via Stockholm modtog jeg fra mit blad meddelelse om, at jeg kunne rejse hjem, hvis jeg havde lyst, men jeg svarede tilbage, at det lå tungt med rejseforholdene. I virkeligheden følte jeg, at jeg kunne gøre større nytte ved at blive i London, hvor jeg havde ret gode forbindelser efter de tre års foregående arbejde.

★ Englænderne forstod Danmark.

— Forstod englænderne Danmarks stilling?

— Det er min opfattelse, at de blev klar over, at det var håbløst for os at gøre modstand lige straks mod den store tyske militære overmagt. I den forbindelse har jeg i mine notater nogle ord, som Churchill sagde om Danmark:

„Jeg kan ikke bebrejde Danmark noget. De andre (Sverige og Norge)

har dog en grav, over hvilken de kan fodre tigrer, men Danmark er så frygteligt nær Tyskland, at det ville være umuligt at bringe hjælp. Jeg ville i hvert fald ikke påtage mig at garantere Danmark. Det gælder for Danmark om at balancere . . . Vi får noget bacon og smør, og tyskerne får noget . . . det er måske også det bedste sådan. Danmark har jo en traktat med Tyskland, men jeg tvivler ikke på, at tyskerne vil oversvømme Danmark den dag, det passer dem“. Churchill havde sagt de ord ca. 2 måneder før den tyske besættelse.

★ To hovedstrømninger blandt danske i London.

— Vi danske statsborgere blev behandlet udmærket i England efter den tyske besættelse af Danmark, fortsætter chefredaktøren. Man forstod vor situation, men det var alligevel nødvendigt efter Frankrigs fald at indføre en del restriktioner, der ramte vor bevægelsesfrihed, fordi englænderne på det tidspunkt var meget nervøse.

— Det danske arbejde i London?

— Man kan sige, at der var to hovedstrømninger blandt danskerne i London: Den ene retning havde den

BBC's hus i London, huset der spillede så stor en rolle for de danske i England — og for os herhjemme.

Det danske råds arbejdsudvalg samlet til møde i den danske klub i London. Fra v. rundt om bordet: Børge Møller (søfolkene), H. T. Karsten, O. Holdthusen og R. Geisler (skibsofficererne), red. E. Blytgen-Petersen, legationsråd Gustav Rasmussen, J. Christmas Møller (fmd.), rådets sekretær og speaker ved B.B.C. L. Gundel samt red. S. Tillge-Rasmussen.

opfattelse, at man ikke måtte foretage sig noget, som kunne gøre det vanskeligt for den danske regering at slippe igennem besættelsen. Den linie havde f. eks. de officielle danske udsendinge, og den var også fremherskende blandt en stor del af de ældre danske forretningsfolk i England. Den anden gren var dem, man nu og da har benævnt som de „uansvarlige“. Til dem hørte de danske journalister og mange yngre mennesker. Det var dem, der ville anlægge en kraftigere linie, så Danmark hurtigt kunne komme på allieret side. Men de samme skillelinier var vel i øvrigt velkendte herhjemme.

★ **Danmark fik et smukt omdømme.**

— Der var mange uoverensstemmelser blandt de danske i London?

— Jeg vil besvare det sådan, at det stort set lykkedes at holde uoverensstemmelserne inden for danskerens egne fire vægge, og det anså jeg

for at være en lykke for Danmark, for det er altid en farlig ting at lufte sine private uoverensstemmelser for en fremmed nation. Skal man se på slutresultatet, må man sige, at Danmark fik en meget smuk placering i engelsk omdømme, og den danske gesandt, grev Rewentlov fik en fin position i det officielle England, ligesom han blev fortjent påskønnet af den danske regering efter besættelsen. Hvad de mere aktive angår, var deres indsats et supplement til modstandsbevægelsen herhjemme. Montgomery har jo givet udtryk for den engelske opfattelse, da han sagde om modstandskampen, at den var „Second to none“. I engelske militære kredse og i de organisationer, der havde med efterretningstjeneste at gøre fremhævedes Danmark som et mønsterland.

★ **Propagandaarbejdet.**

For mit eget vedkommende lå det

sådan, at jeg 1940 fortsatte med radioaflytning og med at levere kommentarer til BBC, men fra 1. januar 1941 blev jeg flyttet over til en organisation, der hedder Political Intelligence Department of the Foreign Office og en dertil knyttet delvis hemmelig organisation, hvis opgave blandt andet var at drive forskellige former for propaganda til tysk besatte områder, indsamle og bearbejde oplysninger, som var af politisk og økonomisk interesse, mens de egentlige militære efterretningsmæssige opgaver og sabotagen var henlagt under SOE. Jeg havde dog også daglig forbindelse med SOE, fortrinsvis på personlig basis. Denne organisation fik efterhånden en række udmærkede danske modstandsfolk i sin tjeneste, som havde et friskere indtryk af Danmark end vi, der sad derovre, kunne have. De spillede en væsentlig rolle i forbindelsen mellem de engelske myndigheder og den danske modstandsbevægelse.

★ Koordination af propaganda-arbejdet.

— De sad i Det danske Råd?

— Samtidig med mit arbejde, som jeg allerede har fortalt om, havde jeg jo lejlighed til at deltage i Det danske Råds arbejde, hvor jeg en overgang var forbindelsesofficer mellem det engelske udenrigsministerium og den frie danske bevægelse. Da Christmas Møller kom, fik bevægelsen et helt andet format, og han var naturligvis den selvskrevne leder af Det danske Råd med de forbindelser, som rådet havde til de engelske myndigheder.

— De var også i USA?

— Jeg foretog et par rejser under krigen. En af dem var til USA for at forsøge at koordinere propaganda-politikken imellem de engelske og amerikanske radioudsendelser i 1943, og i 1944 var jeg i Sverige, hvorfra vi jo fik langt den største del af vore informationer, først og fremmest gennem Ebbe Muncks virksomhed, senere også gennem Dansk Pressetjeneste under Seidenfadens ledelse. Dansk Pressetjeneste kom til at betyde meget for den engelske offentligheds orientering om modstandens udvikling i Danmark.

★ Lovordnet udrensning var nødvendig.

— Før befrielsen holdt De foredrag om udrensningen?

— Det gjorde jeg henimod krigens afslutning. Jeg holdt radioforedrag over BBC om de erfaringer, man havde gjort i Holland, Belgien og Frankrig, som blev befriet før Danmark. Formålet var at påvise de ulykker, der kunne ske for en nation, hvis man lod som om alle havde været lige gode under krigen, hvadenten de havde været modstandsfolk eller collaboratører. Det, jeg håbede at medvirke til, var at gøre det klart, at en lovordnet udrensning var nødvendig for en nations sundhed — også for derved at forhindre, at modstandsbevægelsen tog udviklingen i sin egen hånd, så det blev tilfældigheder, der blev afgørende. For mit personlige vedkommende mente jeg, at det var en sag, der måtte ordnes af de danske, der havde været med i udviklingen herhjemme, og som måtte kende

tingene bedre end jeg, der sad i udlandet og ikke havde levet med i tiden herhjemme. Jeg kom da også først tilbage til Danmark i foråret 1946, idet jeg fortsatte som korrespondent i London efter befrielsen — også fordi jeg mente, at jeg havde en vis opgave i at fortælle landsmænd om den nye udvikling umiddelbart efter krigen i den allierede verden.

★ Tro på fred, men vi må være på vagt.

— Deres — og alle andre aviser — indeholder daglig telegrammer fra hele verden om faretruende episoder af krigsmæssig art. Tror De personlig på fred i fremtiden?

— Det gør jeg afgjort i den forstand, at med den udvikling, der har ført til terrorbalancen, anser jeg det for utænkeligt, at en storkrig kan bryde ud, men jeg vil ikke udelukke muligheden af lokalt begrænsede krigshandlinger, og man kan ikke se bort fra, at krigshandlinger, der starter som konventionel krigsførelse, kan løbe løbsk og føre til en storkrig. Jeg mener, at de vestlige nationer nu bør følge den politik, at de

styrker deres forsvar, så eventuelle aggressive nationer kan få den opfattelse, at de ikke gratis kan tilegne sig andre landes territorium. Jeg tror, vi kommer til at gennemleve en meget langstrakt krise, og også Berlin-krisen bliver en langvarig affære. Selv om der findes en løsning på Berlin-spørgsmålet er der en så stor væsensforskel mellem den kommunistiske verden og de demokratiske, at vi altid må være på vagt.

★ Sammenholdet er et godt resultat.

— Når man ser på al ufreden verden over, kan man mene, at resultaterne af den anden verdenskrig kun har været små?

— Dertil vil jeg svare, at det største, positive resultat — og næsten det eneste — af den sidste krig vel sagtens er det, at de vestlige demokratier har lært nødvendigheden af at holde sammen. N a t o er det mest iøjnefaldende resultat, men også på økonomiske og politiske områder er der sket store ting, så store, at den vestlige styrke er blevet stærkt forøget. Det turde dog være en god ting.

H. F.

Faklen skal føres videre

Manende appel på årsmødet i »Frihedskampens Veteraner«

Omkring halvandet hundrede deltagere samledes søndag den 21. januar til årsmøde i „Frihedskampens Veteraner“. Mødet holdtes i kantinen på telefonfabrikken Automatic i Gladsaxe.

Højesteretssagfører Poul Jarding udnævntes til dirigent.

Formanden, direktør Erik Nyegård aflagde beretning, af hvilken fremgik, at sammenslutningen nu talte 1400 medlemmer med 35 grupper. Man havde haft megen glæde af at gøre danske skoleelever interesserede i at skrive om frihedskampen, og for at give deltagerne i stilkonkurrencen en opmuntring, havde man inviteret dem på et tre-dages ophold i april i København. Mange breve fortalte om, at de 55 deltagere havde haft stort udbytte af besøget. Dr. Hæstrup og adjunkt Jørgen H. Barfod havde deltaget i historikerkongressen i Milano

i marts. Man havde endvidere ydet en betydelig hjælp ved Anne-Frank-fondens udstilling, ligesom man havde skaffet ret betydelige midler til fonden. Man havde skaffet 7 danske kvinder ophold på Solhøgda og 5 mandlige på Bærea. I Ryvangen havde man budt 200 blårussere fra Norge velkommen.

Der var sket en omdannelse af UIRD, hvor general Højland Christensen og statsaut. revisor H. C. Steen Hansen var blevet danske repræsentanter.

Da man blev klar over, at de finske krigsinvalidere kun meget sjældent fik kaffe, havde man fremskaffet 2 sække kaffe, der havde skabt stor glæde blandt de finske kammerater.

Formanden udtalte håbet om, at det kunne lykkes at udsende bladet FV 4 gange i 1962, men det var et

HAFNIA KONSERVES A/S

Carl B. Christiansen & Co.

Landlystvej 38

Tlf. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir -
Slibebånd og sliberondel-
ler til alle formål.

P. E. ERHARDT A/S

STUDIESTRÆDE 7

KØBENHAVN K.

SIMON OLESENS EFT. A/S

LANDEMÆRKET 11

KØBENHAVN K.

NYDALON A/S

KØBMAGERGADE 22

KØBENHAVN K.

H. J. SIMONSEN & CO. INTERNATIONAL SPEDITION

ST. KONGENSGADE 63 A

KØBENHAVN K.

K. B. Larsen

civilingeniør

Frederikgårdsallé 4

København F.

Tlf. Fasan 1072

OTTO CHRISTENSEN & KAJ SØRENSEN

CIVILINGENIØR — ENTREPRENØR

C. F. RICHSVEJ 71 — KØBENHAVN F.

NORDLUNDES BOGTRYKKERI

NIELS HEMMINGSENSGADE 12 — KØBENHAVN K.

ZEUTHEN & AAGAARD A/S

ESPLANADEN 6 — KØBENHAVN K.

NORDEUROPEISK PAPIR CENTRAL A/S

HAMMERENSGADE 4 — KØBENHAVN K.

STAALVINDUE-CENTRALEN

NY ØSTERGADE 34 — KØBENHAVN K.

A/S OLIVARIUS & CHRISTENSENS EFTF.

AMERIKAVEJ 19-21 — KØBENHAVN V.

RECKS OPVARMINGS COMP. A/S

ESROMGADE 15 — KØBENHAVN N.

KVENTY & SØNNERS STOLEFABRIK A/S

Toftebakken 4-8 - Birkerød

Skolemøbler - Leverandør til stat og kommune

HOLTE AUTOMOBIL CENTRAL A/S

Hercules-arbejde at skaffe annoncerne.

I den efterfølgende forhandling dvælede man meget ved det betydelige antal restanter. Erling Foss fandt, at de måtte have en frist, og betalte de derefter stadig ikke, måtte de slettes.

Redaktør Erik Arboe-Rasmussen talte gribende om kampen, de unge og ofrene. Hans improviserede tale mundede ud i en appel om, at faklen skal føres videre.

Vicekonsul, direktør Jacob Jacobsen, København, tidligere Aabenraa, fandt, at det, der holdt sammen på FV, var, at vi kunne le og græde sammen.

Talernes række blev i løbet af dagen ret lang. De samlede sig i alt væsentligt i hyldest til generalsekretær B. Lindegård Olsen, der udfører det meste af „slæbet“, til redaktør Arboe-Rasmussen og til direktør Erik Nyegård.

Det kan siges, at der var lidt rigeligt med halleluja-stemning, men det var dog mange gode ord, der faldt, flere værdifulde taler blev holdt, og stemningen var både venlig, kammeratlig og fornøjelig.

F—k.

10 MINUTTERS FÆNGSEL PR. MORD

Nazi-regimets masse mordere idømmes i gennemsnit 10 minutters fængsel for hvert mord, de har forøvet, erklærede sagsfører Barbara Ust-Dahlmann, der arbejder i den vesttyske central for forfølgelsen af nazistiske forbrydelser, forleden på et justitsmøde i Bochum, ifølge Flensborg Avis.

Mange vesttyske domstole tager meget overfladisk på naziforbrydelserne og viser dem ikke nogen større interesse. Det skyldes sjældent politiske motiver, men simpelthen, at naziforbrydelsernes „apokalyptiske gru“ ligger aldeles uden for den jævne dommers fatteevne, sagde den kvindelige sagsfører.

Jul- med og uden gåsesteg

Tre gange jul med usædvanlig baggrund

Andenjuledag talte redaktøren af „Pigtråd“, overlærer Johs. Fosmark, i den danske radio. Foredragets titel var som angivet i overskriften.

Det var skildringen af jul mellem danske i Slesvig by i årene 1935—39, julen i Vestre fængsel i 1943 samt julen i k-z-lejren Sachsenhausen.

En læser, der hørte foredraget, spørger nu bagefter, om der var forbindelse mellem de tre gange jul.

Det var der, men det er rigtigt, at jeg ikke fik omtalt denne forbindelse, hvorfor jeg gerne benytter lejligheden til her at påpege den.

I de otte forhør på Dagmarhus interesserede gestapomanden sig meget for den kendsgerning, at jeg i årene 1935—39 havde været ansat som lærer ved Ansngarskolen, den danske skole i Slesvig by.

I forhørene kredsede han ofte om dette forhold. Jeg søgte naturligvis at forklare ham, at det danske, kulturelle arbejde i Sydslesvig var fuldt leget.

„Det er et sidestykke til den tyske grænseforening, VDA. Hvad De vil for tyske mennesker i Nordslesvig, det vil vi for danske i Sydslesvig“, sagde jeg.

Hans svar hertil kom vredt og lidt snerrende: „Ja, men vi vil ikke røve, hvad der er andres“.

Han sagde dette på et tidspunkt, da den tyske dyrlæge i Gråsten ved tyske folkemøder i Nordslesvig stod og råbte op om at komme „heim ins Reich“. Nå, men det generede ham ikke.

Allerede ved husundersøgelsen i mit hjem fandt gestapomanden det fordægtigt, at det af mit pas fremgik, at jeg havde haft opholds- og undervisningstilladelse i Slesvig by, der som bekendt står under tysk forvaltning. En dag sagde han da også truende i et forhør: „Vi sender en mand til Slesvig for at undersøge Deres forhold, mens de boede der“.

Det var således ikke mig, men gestapomanden, der skabte forbindel-

sen mellem julen i Slesvig by og den i Vestre fængsel.

Forhørene endte med, at gestapomanden stemplede mig som „en fare for den tyske værnemagt i Danmark“ — og sendte mig til hans eget fædreland, hvor jeg holdt julen 1944.

F—k.

NY REDAKTØR AF BLADET „GESTAPO-FANGEN“

Årsskiftet betød et redaktørskifte ved bladet „Gestapo-Fangen“. Som ny redaktør er bankfuldmægtig Olav Holst, Hellerup, tiltrådt.

Den nye redaktør har i nogle år redigeret bankfolkenes blad „Bankstanden“. Han har her vist sin dygtighed ved at give det ellers så tørre blad en god ansigtsløftning.

Olav Holst har været interneret i kz-lejren Dachau. Han har udgivet en værdifuld samling digte, hvoraf flere handler om Dachau og frihedskampen. Han er medlem af bestyrelsen for Kammeraternes Hjelpefond.

Dagbogsblade

11/12.

EICHMANN SKYLDIG

Adolf Eichmann kendtes i dag ved retten i Jerusalem skyldig i forbrydelser mod det jødiske folk, i krigsforbrydelser, i forbrydelser mod menneskeheden og i medlemskab af en fjendtlig organisation.

Den blege Adolf Eichmann stod op i sit skudsikre glasbur og påhørte kendelsen uden at vise det mindste tegn på bevægelse.

Eichmann blev også kendt skyldig i at have tilhørt en organisation, der var blevet kendt ulovlig af den internationale militærdomstol i Nürnberg.

Eichmann vendte ansigtet bort fra tilskuerne i retssalen, da han blev ført ind i anklageskranken for at høre de tre israelske dommere oplæse dommen.

Der var et øjeblik spændt stilhed, derefter rejste retspræsidenten, Moshe Landau sig og sagde:

— Retten kender Dem skyldig i at have begået forbrydelser mod det jødiske folk, mod menneskeheden, krigsforbrydelser og for medlemskab af en fjendtlig organisation.

H. LUNDSTRØM

CIVILINGENIØR M. ING. F.
STATIONSVEJ 20
HOLTE

R. W. RASMUSSEN

HOVEDGADEN 33 - LYNGBY

O. W. IVERTSEN

STATIONSVEJ 6 - HOLTE

**POUL ZACHARIASSEN
BOGHANDEL**

LYNGBY FYLDEPENNEMAGASIN
Hovedgaden 19 Lyngby Tlf. 87 12 40

PER REUMERT

v/ Carsten Nielsen & Metz
LYNGBY HOVEDGADE 70
TIF. 87 59 70

GRAVERHOLT

URMAGER EXAM. OPTIKER
VORDINGBORG

**CYKLEFORRETNINGEN
SPEED**

REERSLEVVEJ 14 - HEDEHUSENE

**HEDEHUSENE
BRUGSFORENING**

NORDISK SVAGSTRØMS INDUSTRI A/S
HOLLANDSVEJ 3 — LYNGBY

JOHANNES FOG

TRÆLAST - BYGNINGSARTIKLER - ISENKRAM
HOVEDGADEN 45 B — KGS. LYNGBY

BAGERNES FAGFORENING
KØBENHAVN

VALLØ STIFTS SAVVÆRK
HERFØLGE

TEATERBYGNINGEN — KØGE

C. C. SMITH
GENERAL MOTORS AUTOMOBILER — KØGE

**LILLE SKENSVED & OMEGNS
FODERSTOFFORENING**

HERLUF CHRISTIANSEN

NSU AUTOMOBILER - MOTORCYK.
TORVET 25 - KØGE

JENS CHR. JENSEN

KØGE A/S

W. MANNICHES EFTF.

ROSKILDE

MORTALIN

HASLEV

OSTEFABRIKEN FIONA

HEDEHUSENE

Uden at vise det mindste tegn på bevægelse stirrede Eichmann på det israelske rigsvåben på væggen bag dommerne.

Med en stemme, der var tynget af bevægelse, begyndte retspræsidenten derefter at oplæse dommens detaljer. Samtlige anklagepunkter vil kunne medføre dødsstraf.

Strafudmålingen vil først blive fastsat senere.

19/12.

TYSKLANDS HIDTIL STØRSTE PROCES

Forundersøgelsen mod en del af lejrmandskabet i Auschwitz koncentrationslejren begynder nu. Den mest prominente blandt de 13 sigtede, der er arresteret, er den 50-årige sidste kommandant for lejren, Richard Baer, som havde levet skjult som skovarbejder ved Hamborg, hvor han for et år siden blev arresteret. Der er desuden rejst anklage mod hans adjutant, den 67-årige Robert Mulka mod læger, tandlæger, apotekere og sanitetspersonale fra Auschwitz.

13 anklagede er uden for rettens rækkevidde, deriblandt lejrlægen Josef Mengele, som sidst menes set i Argentina. Den tyske statsadvokat regner med, at myndighederne, inden selve processen kan begynde om et halvt års tid, vil have omkring 30 anklagede, idet man stadig finder frem til nye implicerede. Selve processen kan næppe afsluttes før 1963.

Foreløbig har anklagemyndigheden i løbet af to år samlet 52 bind akter med sammenlagt 12.000 sider. Hidtil er ca. 1000 vidner blevet afhørt, og under selve processen skal der føres flere hundrede vidner. Processen bliver den største, man nogensinde har oplevet i Tyskland, erklærer statsadvokat Wolf, større end krigsforbryderprocessen i Nürnberg, hvor man kun havde en snes sigtede.

En af souscheferne i koncentrationslejren Dachau, Franz Johann Hoffmann, fik i dag ved en domstol i München 12 års tughus for mord og drab på to jødiske fanger i 1938. En række samstemmende vidnesbyrd tvang Hoffmann til at tilstå det ene forhold, men han benægtede, at han skulle have haft til hensigt at dræbe fangen.

Fra München føres Hoffmann nu til Frankfurt og Hechingen i Württemberg, hvor der begge steder er rejst nye mordanklager mod ham.

19/12.

AUSCHWITZ-ADJUDANT PÅ FRI FOD MOD KAUTION

Den 66-årige hamburgske købmand Robert Mulka er af det tredje straffekammer ved Frankfurts landsret blevet sat på fri fod mod en kaution på 50.000 mark.

Mulka er sigtet for at have været adjutant i Auschwitz-koncentrationslejren fra januar 1942 til marts 1943 og således at have gået den berygtede lejrkommandant Höss til hånde med »tillintetgørelsen« af koncentrationslejr-fanger.

Höss blev henrettet af polakkerne i 1947.

20/12.

STØRSTE KRIGSFORBRYDERSAG SIDEN NÜRNBERG-PROCESSEN ER UNDER FORBEREDELSE I VESTTYSKLAND

Den største retssag mod tyske krigsforbrydere siden Nürnberg-processen er under forberedelse ved generalstatsadvokaturen i Frankfurt am Main.

Sagen vil blive rejst kollektivt mod arbejderne i en af de mest forbryderiske organisationer i Hitlers Tyskland, rigsministeriets såkaldte Amt T IV, hvis opgave var at udrydde samtlige sindslidende og i øvrigt alle uønskede personer i det tredje rige.

Ca. 200 medarbejdere fra det berygtede Amt T IV eftersøges i øjeblikket af de tyske myndigheder. Fire af de mest fremtrædende sidder allerede bag lås og slå sigtet for overlagt mord på titusinder af mennesker. Det drejer sig om lægerne dr. Georg Renno, arresteret for kort tid siden i Sydtysskland, dr. Curd Runckel, dr. Viktor Ratka og dr. Ullrich.

De var alle fire skøns mænd i Amt T IV's såkaldte euthanasiprogram, og med deres underskrift bestemte de over liv og død. De alene bestemte, om et menneske, hvis papirer var havnet på deres skriveborde, fortsat skulle leve eller dø i en af de mange udryddelseslejres gaskamre.

De var samtidig underordnet massemorderen, dr. Werner Heyde, der ledede Amt T IV's euthanasiprogram. Og med Heydes arrestation i Flensborg gik jagen på dem for alvor ind.

Heyde selv har ikke røbet nogen af sine medarbejdere. Han er stadig tavs. Men med Heydes arrestation begyndte lavinen at rulle, og foruden de fire læger, der allerede er arresteret, vil der inden længe blive anholdt andre. Vi ønsker ikke at nævne navne. Mange af dem, vi eftersøger, bl. a. Heydes nærmeste medarbejdere, lever i dag under falsk navn i Vesttyskland, og en for tidlig afsløring af deres identitet ville muliggøre deres flugt, siger generalstatsadvokat, dr. Fritz Bauer, Frankfurt.

Hitlers euthanasiprogram, der indledtes 1939, omfattede ikke mordene i koncentrationslejrene. Amt T IV havde sine egne specielt indrettede lejre, hvor ofrene blev dræbt, i starten med dødbringende injektioner, senere med gas, fordi det gik hurtigere. Ofrenes pårørende fik altid meddelelse om deres slægtninges død. Dødsårsagen var i reglen angivet som blindtarmsbetændelse eller dysenteri.

2/1.

EICHMANN'S MEMOIRER AFSLUTTET

Den dødsdømte Adolf Eichmann er siden afslutningen af processen imod ham undergået en forvandling, og han er dybt deprimeret.

Servatius og Eichmann drøftede apellen af dommen, der antagelig vil komme for højesteret i begyndelsen af marts. Forsvareren fik forleden en måneds forlængelse af fristen for dens udarbejdelse.

Servatius tilføjede, at den dødsdømte nu endelig har afsluttet sine erindringer, der fylder 500 sider. »Men ingen andre end Eichmann selv ved, hvad der står i dem«, sagde han.

BØGER

*Arthur Bryant: Feltmarskal
Alanbrookes krigsdagbøger.*

1939—46. I-II. - 633 + 446 s. -
Overs. af Chr. Dahlerup Koch.
- Schönbergske forlag. hft.
110,00, indb. 150,00 kr.

Det er ikke hele anden verdenskrig, der behandles i denne fremragende bog, men den del som hørte ind under den øverste militære person inden for det britiske rige, så man vil forstå, at det ikke er lidt af krigen, der passerer revu for læseren.

Forfatteren har heller ikke ønsket at give en sammenfattende, vurderende fremstilling, men hans formål har ganske simpelt været at give et fyldigt uddrag af et meget væsentligt materiale til belysning af krigens historie ud fra feltmarskal Allanbrookes dagbøger og dennes egne senere nedskrevne kommentarer hertil.

Resultatet er blevet en overordentlig læseværdig bog!

Kun i den allerførste del af krigen, da kampene stod i Nordfrankrig, var Allanbrooke direkte med i krigsbegivenhederne, den øvrige tid var han i den øverste krigsledelse, og det er derfor først og fremmest krigsplanlægningen, den helt store strategi, der bliver belyst, men det er jo også historisk set den allervæsentligste side af sagen.

Værket indeholder et betydningsfuldt korrektiv til de mange andre krigsskildringer, der er udkommet. Det er meget værdifuldt, at dette kommer frem, fordi de fleste andre fremstillinger fra de aktive personer selv i højere grad er udsnit af den store helhed. Det eneste andet værk, der kan sidestilles hermed, er Churchill's erindringer, som i følge sagens natur må være endnu mere omfattende.

<p>A. HOUMANN ISENKRAM - UDSTYR STEGE</p>
<p>AKTIESELSKABET MØENS TØMMERHANDEL STEGE</p>
<p>SKOTØJS-MAGASINET OLUF HANSEN STORE-HEDDINGE</p>
<p>ANKER LARSEN FISKEEKSPORTØR KLINTHOLM HAVN</p>
<p>MØNS FOLKEBLAD</p>
<p>MØNS INSTALLATIONS COMPAGNI STEGE</p>
<p>I/S JOHS. CLAUSEN HJULTORVET - NÆSTVED</p>
<p>GEORG CHRISTENSENS BOGHANDEL AXELTORVET - NÆSTVED</p>
<p>A/S SYDSJÆLLANDS FRØ KOMPAGNI NÆSTVED</p>

<p>S. U. M. NÆSTVED</p>	<p>N. P. CHRISTENSENS BOGTRYKKERI RIDDERGADE - NÆSTVED</p>
<p>SYDSJÆLLANDS KAFFEBRÆNDERI NÆSTVED</p>	
<p>A/ SYDSJÆLLANDS JERNFORRETNING NÆSTVED</p>	
<p>INSTALLATIONSFORRETNINGEN „STRØM“ ALGADE 34 — STORE-HEDDINGE</p>	
<p>SPAREKASSEN FOR STOREHEDINGE OG OMEGN</p>	
<p>STOREHEDINGE BANK AKTIESELSKAB</p>	
<p>FOTOGRAFERNE ECHWALD STOREGADE 43 — STEGE</p>	
<p>TOMMERUP BOGTRYKKERI STEGE</p>	
<p>SØNDERBY BRYGGERI MØNS MOSTERI</p>	
<p>SPAREKASSEN FOR VORDINGBORG, PRÆSTØ OG OMEGN PRÆSTØ</p>	
<p>HELLESTED OG KARISE RADIO TELF. HELLESTED 55 — KARISE 264</p>	
<p>INSTALLATIONSFIRMAET KNUD LODAL MORTENSEN JERNBANEGADE - NÆSTVED</p>	<p>E. PEDERSEN AUTOMOBILFORHDL. HELSSINGE</p>

Man får selvfølgelig mangfoldige faktiske oplysninger i værket, men det, der gør det ganske særligt læsedigt, er den levende fremstilling, de mange iagttagelser også af små ting, de rammende personskildringer og den ægte menneskelige følelse, til og den ægte menneskelige humor, som genemlyser det store værk.

Der tegnes i første række et billede af Allanbrooke selv, som kun kan virke sympatisk, og så møder man de berømte store politikere fra krigens tid, ikke blot i saglig politisk og militær belysning, men også som mennesker.

Navnlig træder en mand som Churchill klart frem, med alle hans både gode og dårlige egenskaber. Vil man have et virkeligt billede af denne fantastiske personlighed, er Allanbrookes skildring ganske simpelt uundværlig side om side med de mange andre bidrag til Churchill-litteraturen. Men også personligheder som Roosevelt og Stalin, ikke mindst den sidste, træder lyslevende frem. Han vurderer Stalins begavelse meget højt, sikkert med rette, men han har ikke sympati for ham. Efter Allanbrookes opfattelse var han den af de „store“, som havde den bedste naturlige strategiske begavelse.

En mand som Eisenhower sætter han højt for hans menneskelige egenskabers skyld, for hans fremragende evner til at få mænd til at samarbejde, men ikke fordi han i ham så en stor feltherre, tværtimod er det hans opfattelse, at Eisenhowers ledelse af felttoget i Frankrig og Tyskland i årene 1944—1945 blev de allierede vestmagter en dyr historie, også på grund af de politiske konsekvenser, der fulgte efter selve krigens afslutning.

Det er forbavsende, som hans karakteristikk er blevet bekræftet af de historiske begivenheder i årene efter krigen.

Det er en tyk bog at komme igenem, — men det lønner sig!

PAUL HOLT

50. Formanden for Dachau-Klubben, Svend Busk, rundede de 50 mandag den 22. jan. Sv. Busk har været formand for Dachau-Klubben de sidste 6 år. Han leder den med stor interesse, båret af absolut tillid hos kammeraterne.

Warszawa-besøg i Danmark

Dr. Stanislaw Pietrowski.

Dr. Stanislaw Pietrowski fra Warszawa har været på besøg i Danmark, hvor han som gæst hos juridisk diskussionsklub holdt forelæsning på Københavns universitet.

Han besøgte også Oslo, Stockholm og Helsinki, hvor han ligeledes holdt forelæsninger.

Under besøget i København havde vi lejlighed til at tale med dr. Pietrowski. Det viste sig, at han havde læst flere bøger af danske forfattere, således I. P. Jacobsens „Niels Lyhne“ og flere bøger bl. a. af Herman Bang.

Selv er Pietrowski forfatter til bogen „Hans Franks Diary“, der foreligger på engelsk. Hans Frank var da også emnet for hans forelæsninger. Det lykkedes nemlig at få fat i den dagbog, den nazistiske generalguvernør over Polen, Hans Frank, havde ført med tysk grundighed. Den omfattede 11.000 maskinskrevne sider, d. v. s. 38 bind. Den var ført så grundigt, at man kunne følge hans færd, ikke blot fra dag til dag, men fra time til time, og der var endog fortegnelse over, hvilke mennesker han i hver enkelt konference havde talt med.

Dr. Pietrowski bearbejdede dagbogen og forelagde den for retten i Nürnberg i bogform, det eneste dokument, der blev fremlagt i bogform.

— Dagbogens særpræg? spørger vi.

— Jeg kan bl. a. nævne, at Frank talte rent ud om, at det gjaldt den legemlige udryddelse af jøderne. Der ved adskiller han sig fra f. eks. Himmler, der dog taler om „den en-

Polak dr. jur. fremlagde for retten i Nürnberg generalguvernør Hans Franks omfattende dagbog.

delige løsning af jødespørgsmålet“.

— Hvilke karakteristiske træk vil De nævne om Polens magthaver i de godt 5 nazitår?

— Da Frank skulle forklare forskellen på et protektorat og et generalguvernement, gjorde han det med følgende ord: Lad mig f. eks. sige: „I Prag hængte man røde plakater op på husmurene for at forkynde, at syv tjekoslovaker var blevet skudt den dag. Da sagde jeg til mig selv: Hvis jeg skulle give ordre til at hængte plakater op, hver gang syv polakker blev skudt, ville der ikke være skove nok i Polen til at levere papir til sådanne plakater. Vi må faktisk være grusomme . . .“

Han var meget ivrigt optaget af at rense Polen for jøder. Den 2. aug. 1943 meddelte han således, at han begyndte med 3½ million jøder, og ved en pressekonference i Berlin sagde han den 25. januar 1944 triumferende, at nu var der blot 100.000 jøder tilbage i Polen, og nogle dage før, nemlig den 12. januar, sagde han til den tyske landbrugsfører: Når vi engang har vundet krigen, kan man for min skyld lave hakkebøf af polakker, ukrainere, og hvad der ellers kribler rundt her i landet.

— Hvorfor blev Frank, som han blev?

— Han var besat af noget ondt, og Hitler fremmede det onde. Desuden ville han givetvis konkurrere med de andre førere i SS.

— Han blev fængslet ved krigens afslutning?

— Han sad i fem måneder, og her tilstod han sin synd og sagde: 1000 år vil det vare, inden verden glemmer, hvad Tyskland har gjort mod jøderne.

— Og dr. Pietrowski tilføjer: Frank var altid stor i det, næsten kolossal. Det var han både som morder og som moralist. Han startede forøvrigt som katolik, slog derefter fra, men vendte tilbage inden henrettelsen.

F—k.

MEJERIET

VALLØ

A/S KRYGER & CO.

NYKØBING F.

H. SCHMIDT

STUBBEKØBING

MAGLEMER SAVVÆRK

PR. MARIBO

HOLGER NICOLAISEN A/S

MARIBO

YVON SIMONSENS EFTF.
DAN ANDERSEN STATS AUT.
EL-INST.
SAXKØBING

MULTI-FOTO

E. HANSEN
HELSINGE - TLF. 303

LEOPARD
FREMTIDENS UNDERTØJ

HOLBECKS
FAJANCEFORRETNING
AKTIESELSKAB

Odense

A. CLASSEN - SMIDTH A-S

ODENSE - VEJLE

AKTIESELSKABET
AXEL MEYER & CO. ODENSE

ANNA KRESTENSENS TANDTEKNIK
NYKØBING F. — EFTF. F. STERNKOPF

DE BORNHOLMSKE ARBEJDERES
BAGERI

AKTIESELSKABET
DANSK DAMMANN ASFALT
RØNNE

AAKIRKEBY OG OMEGNS
SPAREKASSE

AKTIESELSKABET
DE FORENEDE GRANITBRUD
PÅ BORNHOLM

A/S FÆLLESBAGERIET

HORSENS

HANS CHR. PIHL
BAGER OG KONDITOR
TORVET - SVANEKE

AKTIESELSKABET
HASLE BANK

KNUD HANSEN
AUT. INSTALLATØR
SVANEKE

JOHGUS KERAMIK

BORNHOLM

Konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

I den franske ambassade overrakte ved en lille festlighed mandag den 15. januar en fransk orden til konsul Kaj V. Dahl, der herefter er officer af æreslegionen.

3 andre danskere blev dekoreret, og den franske ambassadør, Christian Fouchet holdt en lille tale, der udtrykte Frankrigs tak for deres venskab, interesse og arbejde for hans land, hvorefter han hæftede ordenen på frakkeopslaget og omfavnede hver enkelt på fransk vis.

Konsul Kaj V. Dahl er som bekendt formand for Kammeraternes Hjælpefond.

— 70 —

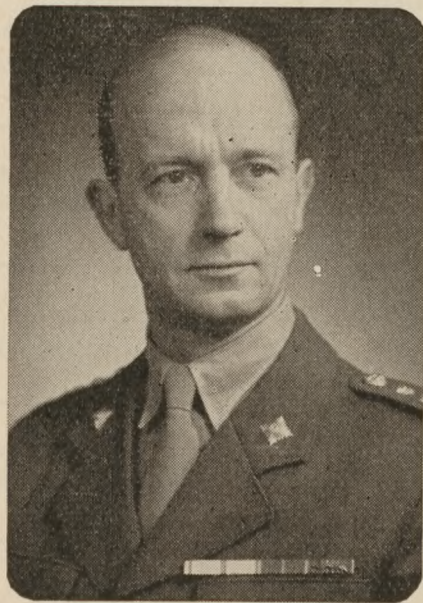
Bibliotekar O. I. Leth, Sorø, fyldte torsdag den 28. december 70 år. Han er lærersøn fra Køge og gik i sin faders fodspor, men gjorde tjeneste som løjtnant under hele den første verdenskrig og var derefter bankmand en række år, indtil han i 1926 blev lærer ved Sorø private Realskole og samtidig ansat som bibliotekar. I 1958 måtte han trække sig tilbage som overlærer, fordi han som følge af Gestapos mishandlinger under besættelsen havde taget skade på stemme og hørelse. Han havde overtaget posten som byleder inden for modstandsbevægelsen, da seminarie-

forstander Folmer Dam, Ankerhus, i sidste øjeblik undslap Gestapo og måtte flygte til Sverige. Leth førtes til koncentrationslejren i Dachau og siden til Neuengamme, hvor han opholdt sig indtil befrielsen.

Efter hjemkomsten fortsatte han sit virke fra besættelsestiden som formand for terrænsportsforeningen og blev siden ledende inden for det frivillige hjemmeværn og i en række år kompagnichef for det statslige hjemmeværn, som han fremdeles er medlem af.

Han er medlem af bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpefond og var i en lang række år formand for Sorø Turistforening. Han har reorganiseret Sorøs bibliotek, som for 5 år siden overtog helt nyindrettede lokaler i den historiske „De unge Herrers Gård“.

CHEF FOR ENHEDSKOMMANDOEN

General Fl. B. Larsen.

Københavns kommandant, general Fl. B. Larsen er blevet udnævnt til chef for enhedskommandoens landstyrker på den jyske halvø og Slesvig og Holsten med bopæl i Rensborg.

General Fl. B. Larsen, der er 53 år, blev premierløjtnant i den danske hær ved fodfolket i 1931 og kaptajn i 1942. Han var ansat i krigsministe-

riet fra 1940, hvor han i 1947 udnævntes til kontorchef. I 1952 udnævntes han til militærattaché i Stockholm og i Oslo. I 1956 blev han oberst og i 1958 chef for 7. regiment med bopæl i Fredericia. I 1960 udnævntes han til generalmajor, chef for region VI, 6. division og Københavns kommandant. I 1961 blev han generalinspektør for infanteriet.

For sin indsats i frihedskampen er han dekoreret bl. a. med en høj amerikansk orden. Det bør også nævnes, at han er næstformand for Kammeraternes Hjælpefond.

VOGTMAND FRA DE HVIDE BUSSER HAR JUBILÆUM

Søndag den 17. december fejrede vognmand Hans Peter Hansen, Viborg, 40 års forretningsjubilæum.

I de forrygende dage lige inden krigens slutning kørte 100 hvidmalede danske busser de danske og norske fanger fra Neuengamme, hvorved mange menneskeliv blev reddet.

6 af busserne var Hans Peter Hansens. Han kørte selv den ene af dem, og han fortæller i anledning af jubilæet til „Aftenposten“, at han aldrig vil glemme den elendighed, han så.

Vi har så tit følt trang til at sige de tapre vognmænd fra april 1945 en hjertelig tak.

Ved denne lejlighed bringer vi takken til Hans Peter Hansen, og vi vil være ham meget taknemlig, om han kunne skaffe os navne og adresser på de øvrige vognmænd, så vi ved en passende lejlighed kunne give dem et mere synligt bevis på vor taknemlighed.

Kammeraternes Hjælpefond er de raske kammeraters hilsen til de syge

Mærkatene fra Kammeraternes Hjælpefond kan fås gennem kontoret, St. Kanikestræde 10, K.

Giro 780.

EGON JENSEN

KORSØRVEJ - HERNING

BARÜ SLIPS

SILKEBORGVEJ 101
HERNING

AUTOMOBILFORRETNINGEN
I. ØRUM-PETERSEN A/S
HERNING

EIBI

KJOLER & MODESTRIK
HERNING

TERRAZZOKOMPAGNIET

ECKERSBERGSGADE 13 - AARHUS

JAC. ZEUNERS EFTF.

BOGTRYKKERI
VESTERGADE 29 - AARHUS

**DET DANSKE
TRÆLASTKOMPAGNI**

AKTIESELSKAB
AARHUS

**A/S JYDSK
CENTRALTRYKKERI**

ROSENGADE 24 - AARHUS

EIGILD GROOT

VOGNMAND - RANDERS
TLF. 4836

DANSIN

MASKINFABRIK - LANGAA

**HORSENS JERN- &
STAALFORRETNING A/S**

PEDERSHAAB MASKINFABRIK A/S

VEJLE AMTS FOLKEBLAD

**HAMMERUM HERREDS
SPARE- OG LÅNEKASSE**

HANS JENSENS EFTF.

TRICOTAGEFABRIK — IKAST

TRICOTAGEFABRIKEN COMET

NORGESGADE 9 — IKAST

HAMMERUM HERREDS SPARE- OG LAANEKASSE
IKAST

GENEGA-MØBLER

SKOLEGADE 7 — HERNING

A/S KJELDEN & LARSEN

Automobilforretning - RANDERS

**HANDELS- OG
LANDBRUGSBANKEN**
I GIVE

ZONE-REDNINGSKORPSET A/S
RANDERS

**A/S GIVE & OMEGNS
SVINESLAGTERI**

LEHMAN DEGN's
BOGHANDEL
HORSENS

HARALD PETERSEN & SØNNER
MURERMESTRE
HORSENS

JULEAFTEN I ÅLBORG

JULEAFTEN I MINDELUNDEN

Juleaften holdt Gestapofangerne en højtidelighed i Ryvangen. Man havde bedt pastor Hans Magle, tidligere Tønder og Frøslev, tale.

Hans Magle sagde:

„Ære være Gud i det højeste, og fred på jord blandt mennesker, der har Guds velbehag!“

Det er det ældgamle, men bestandig lige nye og forunderlige juleord fra Bethlehem. Heller ikke her mellem vore døde kammeraters grave kan vi høre et bedre ord.

Thi det minder os nemlig om at se op ad mod Ham, der er alles herre og gud.

Ser vi ned ad, ser vi kun de døde og vore falmede minder.

De døde er tavse.

Deres sidste ord var dåd — den største dåd et menneske kan øve. Thi de gav sig selv for os andre. Og „større kærlighed har ingen end den, at han sætter livet til for sine venner,“ siger vor Herre selv.

Derfor er mindet skønt.

Men — det er også smerteligt. Der var hjertebånd, der brast, da de døde, og sår, der aldrig læges helt her.

Det kan de døde ikke hjælpe os med, for de var kun mennesker som vi.

Men — derfor skal vi se op ad.

Det er det, vi er kommet her for juleaften. Derfor synger vi vore salmer og tænder vore fakler — for at huske på det store lys, „Verdens Lys“, der skinner i vort mørke.

Og af den evige, guddommelige kærlighed er vor jordiske, selvfor-glemmende og selvopofrende kærlighed en lille afglans.

Derfor kan vi — når vi ser op ad — om vore døde kammerater her sige, hvad en engelsk biskop engang sagde på den engelsk Remembrance Day om de engelske flyvere, der satte livet til og reddede England og verden, da den nazistiske blitzkrig begyndte: „De var alle Guds børn. Nogle af dem måske hans vildfarne børn. Men — dog alligevel hans børn.“ (They were all God's children. Some of them perhaps His erring children, but — still His children.)

Så har hjertet fred — når det sådan ser op ad.

I mindelunden på Almenkirkegården i Aalborg holdtes juleaftensdag en kort andagt for dem, der mistede livet i frihedskampen. Pastor Orla Møller talte, medlemmer af hjemmeværnets trompeterkorps blæste et signal, og murermester Wilhelm Jensen, der er formand for „Mindelundens Venner“, nedlagde en krans ved det store kors. Foran hver mindeplade brændte en fakkell.

Bornholmsk Keramik

A/S Michael Andersen & Søn
Lille Torv

L. Hjorth
Krystalgade 5

SØHOLM A/S
RØNNE

WILLY LINDBERG
EL. INSTALLATØR
ST. TORVEGADE 14 - RØNNE

FOTOGRAF
HANS P. NIELSEN
POLYFOTO STUDIO
BYLEDGGADE 4 - RØNNE

BORNHOLMS
SPARE OG LAANEKASSE
RØNNE

VIGGO GLISTRUP
RØNNE

A/S DANSK SHELL
RØNNE

GULF SERVICE
v/ HENNING NIELSEN
BORG. NIELSENSVEJ 126 RØNNE

SØMANDSHJEMMET
RØNNE

FRYDENLUND BYGGEFORRETNING
FRYDENLUND TRÆLASTHANDEL
HASLEVVEJ 7 — RØNNE

RØNNE MISSIONSHOTEL

B. F. MAGASINET
RØNNE

H. P. BLEM BIDSTRUP
ST. TORV — RØNNE

M.M.F.
RØNNE

PARFUMERIET
LILLE TORV 2 - RØNNE

AAGE PEDERSEN A/S
STOREGADE 93 - RØNNE

BOLETTE - RØNNE

JOHN HINTZES ENKE A/S
RØNNE

HANDELSBANKEN
I RØNNE

BORNHOLMS
BIL- OG TRAKTORKOMPAGNI
RØNNE

RØNNE BRYGGERI OG
SODAVANDSFABRIK

H. C. RIDDESBORG
ØSTERGADE 30 - RØNNE

SIMON MADSEN
RØNNE

I/S CARL BRANDTS SØNNER
MØBELFORRETNING
ØSTERGADE 21 - RØNNE

COLBERGS BOGHANDEL
EDM. ANDERSEN
RØNNE

ANKERS BAGERI
SØNDERGADE 4 - RØNNE

MOTOR-CENTRET
RØNNE

A. ESPERSEN A/S
RØNNE

CHR. NIELSEN & SØN
SØNDERGADE 13 - RØNNE

FRYDENLUNDS
CEMENTVAREFABRIK
RØNNE

CHR. BIDSTRUP
RØNNE

JULEFEST

Interessant Gaza-aften

En indholdsrig aften med besøg i et af verdenspolitikens brændpunkter.

Gestapofangerne havde fuldt hus til medlemsmødet i Admiral Gjeddes Gård torsdag den 18. januar.

Formanden, Niels Stampe indledte, hvorefter premierløjtnant F. O. Nielsen, der har gjort tjeneste ved det danske kammando i Gaza, holdt et godt 2 timer langt foredrag, ledsaget af fremragende fotografiske optagelser.

Turen gik først til Cairo, og man fik et levende indtryk af byens i enhver henseende brogede liv. Imponeerende virkede det romerske tempel Baalbak, bygget af sten, der har en vægt af 1080 tons og søjler af en højde på 60 m.

I Jordan besøgte vi på rejsen fra Jerusalem næsten alle de kendte steder fra bibelens beretninger.

Foredraget var meget levende, og man mærkede premierløjtnantens store glæde over at kunne fortælle, at de danske soldater i Gaza udførte et arbejde i topklasse.

Det var en indholdsrig aften.

Fra julefesten i „Gestapofangerne“. Foran juletræet fik 3 gestapofanger sig en passiar. Fra venstre Arild Mikkelsen, formanden Niels Stampe og foreningens kasserer, Heinrich Winther.

Det var en stor flok, der havde efterkommet indbydelsen fra Sjæl-landsafdelingen til at holde julefest i den store sal i Admiral Gjeddes Gård, lørdag den 16. december.

Niels og Sigrid Stampe havde pyntet salen smukt og smagfuldt, så der var virkelig stemningsfuldt med grøner, granguirlander, grandekorationer, juletræ og masser af julelys, og travle hænder havde været i gang for at købe ind til poser med frugt og godter, samt til serveringen.

Der blev sunget og talt og passiar. Det blev en rigtig hyggelig aften, hvor der også blev tid til at lege med børnene omkring juletræet.

Ved kaffebordet talte overlærer Johs. Fosmark, idet han drog en sammenligning mellem juleforberedelserne og julefesten under okkupationen — og i dag, og da der til kaffen var æbleskiver, inspirerede det ham til at fortælle om, da han var lige ved at få æbleskiver og pandekager i en tysk k-z-lejr.

De smukke grandekorationer blev alle købt af deltagerne, hvorved der

indkom et pænt beløb til blomsterfonden.

Man skiltes med ønsket om, at hver især ville opleve en god jul i hjemmets kreds.

Fra julefesten i „Gestapo/angerne“. I midten ses formandens hustru, fru Sigrid Stampe, stærkt omhøjet af Carl Petersen (til v.) og Hagbart Andersen (til h.).

»WARSAWAS GHETTO«

Malerier og tegninger af polske kunstnere på udstilling i Frihedsmuseet.

Det var en stor og repræsentativ forsamling, der havde efterkommet indbydelsen til at overvære åbningen af kunstudstillingen på Museet for Danmarks Frihedskamp „Warszawas Ghetto“, torsdag den 18. januar.

Til indledning talte dr. Aa. Rousell, der omtalte det store besøg, Frihedsmuseet daglig kunne glæde sig over. De mange gik stille rundt, og deres ansigter bar præg af, at de var dybt grebne, når de forlod museet.

Han bragte en tak til Nationalmuseet i Warszawa, der ejer de 80 kunstværker, som udstillingen omfatter. Vi havde fået udstillingen til lån gennem „Institutet för judisk Kulturupplysning“, Stockholm.

Den polske ambassadør St. W. Dobrowolski talte og skildrede kort de enestående begivenheder i Warszawas ghetto i krigens dage, hvorefter minister Julius Bomholt erklærede udstillingen for åben.

Forsamlingen gennemgik derefter udstillingen af kunstværkerne med motiver fra Ravensbrück, Auschwitz og ghettoen i Warszawa.

De fleste af kunstværkerne er fremstillet efter krigen, men nogle

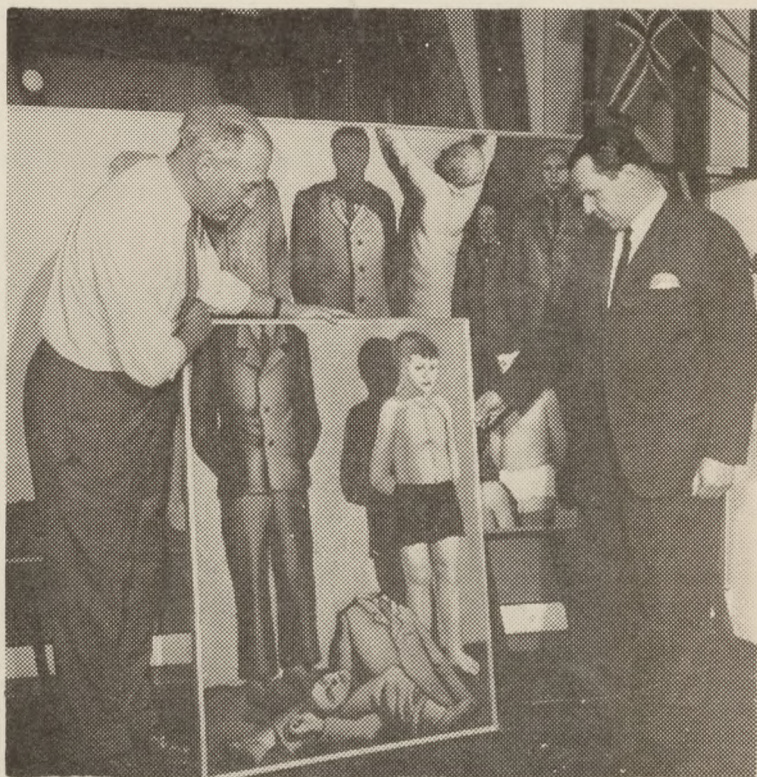
er lavet af kunstnere, mens de endnu var i lejrene eller i ghettoen. I sort var i hvidt, ofte i en lidt ubehjælpelig streg, viser disse enkle værker en afgrund af lidelse og død, sult og henrettelse, sygdom og snavs. Men trods fornedrelsen synes der i indholdet i de ofte makrable billeder at være en indre rejsning.

Udstillingen holdes åben til torsdag den 8. februar.

NORSK BESØG I TJEKOSLOVAKIET

En gruppe norske kvinder på 10 — exfanger fra Grini og Ravensbrück — besøgte i oktober Tjekoslovakiet på et 4 dages ophold.

Man besøgte Lidice, bjergbyen Kladno, mindstederne i Prag, sociale institutioner og sluttede på kurstedet Mariánské Lázně.

Dr. phil. Aage Rousell (tv.) og den polske ambassadør St. W. Dobrowolski under ophængningen på Museet for Danmarks Frihedskamp af en kunstudstilling, der åbnede den 18. december. 80 kunstværker tilhørende Nationalmuseet i Warszawa er udlånt med bistand af Institutet for jødisk kulturoplysning i Stockholm. Det er polske kunstneres skildringer af deres oplevelser i Warszawas ghetto og i koncentrationslejrene Auschwitz og Ravensbrück.